

TÜRKİYE HAYVANAT BAHÇELERİ HAKKINDA

Prof. Dr. Hans KUMERLOEVE

Münih

Çeviren :

Prof. Dr. Atif ŞENGÜN

İstanbul Üniversitesi, Radyobioloji Kürsüsü

Bu yazı hayvanat bahçelerinin tarifini değil de, Türkiye içinde ve kısmen de belki Türkiye dışındaki, ilgili bazı şahıslara ve müesseselere bir takım zaruretleri göstermek üzere kaleme alınmıştır. Bilindiği üzere Türkiyede bilgi ve yüksek öğretim müesseseleri hızla gelişmektedir. Eski İstanbul Üniversitesine son senelerde Ankara ve Ege Üniversiteleri katılmıştır. Bunların yanında Erzurum ve Trabzon gibi gelişme halinde olan üniversitelerden başka bazı yenileri de planlanmış ve bu suretle yeni yeni zooloji enstitüleri ortaya çıkmıştır.

Bu gelişme çerçevesi içinde Türkiyedeki hayvanat bahçelerine de şimdiye kadar olandan daha fazla iş düştüğünü belirtmek gerekir. Zamanımızın kültür hizmetleri arasında hayvanat bahçelerinin büyük önemi vardır. Bir taraftan maki-nalaşan dünya içinde önemli bir eğitim faktörü olmak, diğer taraftan da varlıkları gittikçe tehlikeye düşen favnayı muhafaza bu bahçelerin vazifesidir. Batı memleketlerinde bu durum düzenlenmiştir. Türkiyede de bu gaye için tesis edilmiş mevcut 3 müessesenin maddî ve manevî bakımlardan desteklenmesi gerekir. Bu müesseseler, diğerlerine nazaran daha fazla gelişmiş olan, Ankara Hayvanat Bahçesi (Atatürk Orman Çiftliği Bahçesi) ile daha küçük olan İstanbul-Gülhane Parkı ve İzmir-Kültürpark Hayvanat Bahçeleridir.

Ankarada şehrin kenarında yer alan Hayvanat Bahçesi 1953 den bu yana fazla bir ilerleme yapamamıştır. Buna sebep, belediyeye ait olan bu müessesenin malî imkânsızlıklar yanında, belki de daha önemli olarak, yabancı hayvan türlerini muhafaza için tecrübeli bakıcıların bulunmayışı, modern hayvan binalarının

ve ağlların planlı bir şekilde yapılmış olmaması gösterilebilir. İstanbul-Gülhane Parkı ile İzmir-Kültürpark Hayvanat Bahçeleri de aynı durumdadır. Bununla beraber ilgili şahısların gayretlerini inkâr etmek doğru olmaz. Görünüşe göre bu gayretler kâfi değildir. Çünkü arazinin durumu çeşitli sebepler yüzünden süratle değişmekte, biyotop tahrip olmakta ve favna yerlerini kaybetmekte veya imha edilmektedir. Bu hızlı değişme temposu karşısında yapılan gayretlerin artırılması, hayvanat bahçelerinin Avrupadakilerin seviyesine çıkarılması icap eder. 750.000 km² lik bir sahayı kaplayan Türkiyede şimdiki halde bile, bilhassa bazı büyük hayvanlar ve kuşlar bakımından, ne kadar geç kalındığı bu memlekette uzunca zaman kalanlar tarafından iyice görülebilmektedir. Bu sebeple Ankarada tabiatı koruma, araziye ve av hayvanlarına bakım gayesiyle bir merkezin kurulmuş olması çok sevindiricidir. Fakat mevcut hayvanat bahçelerini geliştirmek ve yenilerini (meselâ Adanada, Doğu Anadolunun üniversite şehri Erzurumda, belki Trabzonda da) kurmak bunun kadar önemlidir. Bu husustaki anlayış ve destek evvelâ, bu şehirlerin belediye başkanlarından beklenir. İleride biyologlar, zoologlar, ormancılar, avcılar ve başkaları daha fazla ilgilenir ve nihayet Milletlerarası Hayvanat Bahçeleri Birliği, hayvanat bahçeleri mensupları ve dostları da yardımcı olabilirler. Böylece bir nevi "gelişme yardımı" sayesinde Türkiyenin ve aynı şekilde diğer doğu memleketlerinin, hayvanat bahçelerine fayda sağlanmış olur.